

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN THỊ PHƯƠNG

**DẠY HỌC ĐÀN PIANO CHO HỌC SINH
TẠI CÂU LẠC BỘ PIANO TRƯỜNG TIỂU HỌC
TRUNG TỰ, QUẬN ĐÔNG ĐA, THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC ÂM NHẠC
Khóa 11 (2018 - 2020)**

Hà Nội, 2021

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Phạm Trọng Toàn

Phản biện 1: PTS.TS Nguyễn Thị Tố Mai

Phản biện 2: TS. Đỗ Thị Minh Chính

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày 11 tháng 6 năm 2021

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong giáo dục phổ thông, âm nhạc là môn học ngày càng có vị trí quan trọng với học sinh. Các bậc phụ huynh luôn mong muốn con em mình được phát triển toàn diện, nên đã chú trọng đến những môn học năng khiếu như: hát, múa, piano, vẽ...

Hiện nay tại Hà Nội, các trung tâm đào tạo âm nhạc mở ra ngày càng nhiều. Sau khi tìm hiểu ý kiến của học sinh và các bậc phụ huynh, Trường Tiểu học Trung Tự đã thành lập Câu lạc bộ học đàn piano, nhằm đáp ứng nhu cầu của học sinh và phụ huynh.

Trường Tiểu học Trung Tự thuộc phường Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội, địa điểm Trường tại khu vực dân cư có đời sống kinh tế, dân trí tương đối cao, mức thu nhập khá, do đó nhiều gia đình đều có nhu cầu và khả năng cho con em mình học piano.

Trong những năm qua, các lớp học piano tại Câu lạc bộ piano của Nhà trường đã thu hút được khá đông học sinh tham gia, đặc biệt là các em học sinh lứa tuổi từ 8 -10, đang học từ lớp 3 đến lớp 5. Dạy học piano tại Câu lạc bộ của Nhà trường đã đạt được nhiều kết quả khả quan, học sinh nắm được các kiến thức lý thuyết âm nhạc cơ bản, biết chơi đàn ở mức từ cơ bản đến nâng cao, các em luôn tỏ ra hứng thú và yêu thích bộ môn này. Tuy nhiên, trong dạy học đàn piano tại Câu lạc bộ của Nhà trường còn một số hạn chế.

Tại Câu lạc bộ piano của Nhà trường, các bài dạy piano dành cho lứa tuổi từ 8-10 phần lớn đều lấy ở cuốn *Piano cho thiếu nhi - Tuyển tập 220 tiểu phẩm nổi tiếng* của nhạc sĩ Lê Dũng và các bài tập piano được chuyển soạn từ các bài hát thiếu nhi nước ngoài. Trong quá trình tham gia giảng dạy môn học piano tại CLB của Nhà trường, tôi nhận thấy cần bổ sung một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ tại Câu lạc bộ piano của Nhà trường. Các ca khúc này rất hay và được học sinh yêu thích, đồng thời có ý nghĩa sâu sắc cho việc giáo dục đạo đức truyền thống uống nước nhớ nguồn, giáo dục thẩm mỹ. Tuy nhiên, những ca khúc này chưa được biên soạn thành các bài tập dạy piano trong Câu lạc bộ. Chuyển soạn ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ để bổ sung các bài học đàn làm phong phú thêm chương trình học, đồng thời sử dụng những bài chuyển soạn này trong đổi mới phương pháp dạy học đàn piano tại Câu lạc bộ piano, Trường Tiểu học Trung Tự.

Với những lý do trên, tôi lựa chọn đề tài *Dạy học đàn piano cho học sinh tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự, Quận Đống Đa, Thành phố Hà Nội* cho luận văn thạc sĩ ngành Lý luận và Phương pháp dạy học âm nhạc của mình, nhằm góp phần nâng cao chất lượng dạy học piano, tại Câu lạc bộ piano của Nhà trường.

2. Lịch sử nghiên cứu

Tuy không có các tài liệu viết cụ thể về phương pháp dạy học đàn piano cho học sinh tại Câu lạc bộ piano, Trường TH Trung Tự, nhưng có một số tài liệu liên quan đến hướng nghiên cứu của luận văn, như:

Năm 1994, nhạc sĩ Hoàng Phúc đã dịch cuốn *Từ điển các thế bấm các hợp âm soạn cho đàn Piano và Organ*, của Leonard Vogler, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh. Trong cuốn sách viết cụ thể, chi tiết vị trí các ngón trong từng thế bấm các hợp âm thường dùng trên đàn Piano và Organ.

Trần Thu Hà (1987), *Nghệ thuật Piano Việt Nam*, Luận án tiến sĩ, Nhạc viện Hà Nội. Trong luận án đã đề cập đến lịch sử hình thành, phát triển của đàn piano và quá trình cây đàn piano du nhập vào Việt Nam.

Tác giả Phạm Chính năm 2001 biên soạn cuốn *Hướng dẫn thực hành phân đệm trên đàn Organ*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội]. Trong tài liệu, tác giả hướng dẫn người học thực hành cách đặt hợp âm, tìm vòng công năng cơ bản, chọn tiết điệu... cho một bài hát và một số mẫu đệm trên đàn piano và đàn organ.

Tác giả Lê Dũng năm 2013 biên soạn cuốn *Giáo trình Piano cho thiếu nhi tuyển tập 220 tiểu phẩm nổi tiếng* (4 phần), Nxb Âm Nhạc, Hà Nội. Trong cuốn sách tác giả đưa ra hệ thống bài luyện tập piano từ cơ bản đến nâng cao.

Hai tác giả Lại Phương Thảo và Cù Minh Nhật năm 2011 biên soạn tài liệu *Piano thực hành phần cơ bản và Piano thực hành phần nâng cao*. Đây là tài liệu của Trường Đại học SPNTTW, trong đó biên soạn một số tác phẩm piano dùng cho dạy và học đàn piano theo hướng tăng dần từ dễ đến khó hơn cho người học đàn piano.

Cùng với một số sách, tài liệu nêu trên có một số luận văn cùng hướng nghiên cứu của chúng tôi:

Hà Trọng Kiều (2014), *Đàn keyboard trong đào tạo sinh viên Sư phạm Âm nhạc Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội*, luận văn thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học, Trường Đại học Sư

phạm Nghệ thuật TW. Nội dung luận văn có các bài luyện tập đàn piano sử dụng cho dạy học đàn phím điện tử cho sinh viên Sư phạm Âm nhạc Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội

Liêu Văn Hiền (2017), *Dạy học đàn phím điện tử cho sinh viên Cao đẳng Giáo dục Mầm non, Trường Đại học Bạc Liêu*, luận văn thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW. Luận văn nêu về thực trạng dạy học đàn phím điện tử cho sinh viên Cao đẳng Giáo dục Mầm non tại Trường Đại học Bạc Liêu và đề xuất biện pháp nhằm góp phần nâng cao dạy học đàn phím điện tử cho sinh viên ngành Giáo dục Mầm non tại Nhà trường. Trong luận văn có sử dụng những bài tập piano để dạy đàn phím điện tử.

Mai Đình Khang (2017), *Dạy học đệm đàn phím điện tử cho sinh viên Giáo dục Mầm non – Sư phạm Âm nhạc Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương*. luận văn thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW [19]. Nội dung luận văn trình bày thực trạng dạy học đệm đàn phím điện tử cho sinh viên Cao đẳng Giáo dục Mầm non – Sư phạm Âm nhạc Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương. và đưa ra một số biện pháp nâng cao dạy học đệm đàn phím điện tử cho sinh viên. Luận văn sử dụng những bài tập piano để dạy đệm đàn phím điện tử.

Các sách và luận văn nêu trên đều có những nội dung dạy học đàn piano, là nguồn tư liệu quý báu để chúng tôi tiếp cận, tham khảo để nghiên cứu luận văn.

Cho đến nay, chưa có đề tài nào nghiên cứu đến việc dạy học đàn piano cho học sinh tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự, Vì thế, đề tài của chúng tôi không trùng lặp với những đề tài khác.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Từ tìm hiểu thực trạng dạy học piano, luận văn nghiên cứu một số biện pháp, phương pháp dạy học piano và cách chuyển soạn một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ để bổ sung vào chương trình dạy học piano, đồng thời ứng dụng những bài chuyển soạn này trong đôi mới phương pháp góp phần nâng cao chất lượng dạy học piano cho học sinh từ 8 đến 10 tuổi, tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

4.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Nghiên cứu về chương trình và thực trạng dạy học piano cho học sinh từ 8 đến 10 tuổi tại Câu lạc bộ piano, Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

Nghiên cứu một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ và cách chuyên soạn những ca khúc này thành những bài luyện tập, trong dạy học tại Câu lạc bộ piano, Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

Nghiên cứu các biện pháp dạy piano cho học sinh 8 – 10 tuổi tại CLB piano, Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu các biện pháp, phương pháp dạy học piano và cách chuyên soạn một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ cho đàn piano, ứng dụng vào dạy học sinh 8-10 tuổi tại Câu lạc bộ piano, Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

4.2. Phạm vi nghiên cứu và thời gian nghiên cứu

Phạm vi nghiên cứu: Dạy học đàn piano tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội và cách chuyên soạn ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ cho piano.

Thời gian nghiên cứu: từ tháng 5/2019 đến tháng 5/2020

5. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài luận văn sử dụng một số phương pháp nghiên cứu chính:

Phương pháp khảo sát thực tế: Khảo sát các vấn đề về đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi học sinh từ 8 – 10 và khả năng âm nhạc nói chung, khả năng học đàn piano nói riêng tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự.

Phương pháp nghiên cứu tài liệu, phân tích, tổng hợp: Phân tích, tổng hợp các vấn đề về cơ sở lý luận, thực trạng dạy học, đề đổi mới, so sánh với các biện pháp dạy học đàn piano.

Nghiên cứu các tài liệu về chuyên soạn ca khúc để áp dụng vào việc chuyên soạn ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ trong dạy học đàn piano tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự.

Phương pháp thực nghiệm sư phạm: Thực nghiệm sư phạm nhằm mục đích kiểm định tính khả thi và đánh giá hiệu quả của việc nghiên cứu đổi mới phương pháp dạy học qua một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ được chuyên soạn thành những bài luyện tập

trong dạy học tại CLB piano, Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

6. Những đóng góp của luận văn

6.1. Về lý luận

Một số biện pháp được đề xuất góp phần làm sáng tỏ thêm một số vấn đề về lý luận dạy học đàn piano cho học sinh từ 8 đến 10 tuổi tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

6.2. Về thực tiễn

Luận văn bảo vệ thành công có thể bổ sung tài liệu tham khảo trong dạy học đàn piano cho học sinh từ 8 đến 10 tuổi, tại Câu lạc bộ piano Trường Tiểu học Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, luận văn gồm 02 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn.

Chương 2: Biện pháp dạy học piano

Chương 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. *Dạy học*

Hoạt động dạy và học có mối quan hệ gắn bó, chặt chẽ trong chỉnh thể thống nhất, không tách rời. Trên cơ sở của các khái niệm nêu trên, có thể hiểu: Dạy học là quá trình hoạt động có sự tương tác giữa thầy và trò, trong đó thầy là người điều khiển tổ chức và trò là người chủ động lĩnh hội kiến thức để đạt được mục đích đề ra. Bản chất của quá trình dạy học là một quá trình nhận thức của người học dưới sự hướng dẫn của người dạy.

1.1.2. *Biện pháp và biện pháp dạy học*

1.1.2.1. *Biện pháp*

Biện pháp là cách thức giải quyết một vấn đề cụ thể để đạt được mục đích đề ra.

1.1.2.2. *Biện pháp dạy học*

Biện pháp dạy học là cách thức tổ chức hoạt động dạy học nhằm đạt mục đích dạy học đề ra. Biện pháp dạy học piano là cách thức tổ chức hoạt động dạy học piano nhằm truyền đạt kiến thức và rèn luyện các kỹ năng đề ra.

1.1.3. *Phương pháp và phương pháp dạy học*

1.1.3.1. *Phương pháp*

Phương pháp là con đường, là phương tiện để đạt tới mục tiêu trong một hoạt động, là hệ thống (tổ hợp) các cách thức sử dụng được sắp xếp theo một trật tự nhất định để tiến hành hoạt động đó.

1.1.3.2. *Phương pháp dạy học*

Phương pháp dạy học là một hệ thống nguyên tắc, cách thức của hoạt động dạy và học được sắp xếp theo một trật tự nhất định, để đạt được mục tiêu dạy học.

Các phương pháp dạy học rất phong phú, đa dạng. Việc phân loại hợp lý các phương pháp dạy học để vận dụng hợp lý là cơ sở cho sự sáng tạo, phong phú của người giáo viên, sẽ nâng cao hiệu quả quá trình dạy học.

1.1.4. *Ngoại khóa âm nhạc*

Ngoại khóa âm nhạc là hoạt động giáo dục âm nhạc ngoài giờ, ngoài chương trình chính khóa.

1.1.5. *Ca khúc, ca khúc thiếu nhi*

1.1.5.1. *Ca khúc*

Ca khúc là thể loại âm nhạc có lời, thường có cấu trúc ngắn, gọn, mạch lạc. Ca khúc có thể được biểu diễn đơn ca (một người hát), song ca (hai người hát), tam ca (ba người hát), tứ ca (bốn người hát), tốp ca... hay nhiều người biểu diễn (đồng ca, hợp xướng).

1.1.5. 2. Ca khúc thiếu nhi

Ca khúc thiếu nhi là những ca khúc được sáng tác dành cho thiếu nhi. Ca khúc viết cho thiếu nhi thường có cấu trúc ngắn, gọn, âm vực khoảng từ quãng 8 (c1 – c2) đến quãng 10 (h – d2).

1.1.6. Câu lạc bộ

Câu lạc bộ là một tổ chức được thành lập theo sự tự nguyện của mỗi người có chung một mục đích, một nguyện vọng. Câu lạc bộ đề ra chương trình hoạt động phù hợp với khả năng và thời gian của các thành viên.

1.1.7. Chuyển soạn

Theo Vũ Tự Lân thì chuyển soạn và biên soạn là đồng nghĩa, là *viết cho giọng hát hoặc nhạc cụ nào đó nhằm làm cho nó phù hợp với những phương tiện biểu diễn khác.*

Tác giả Lê Vinh Hưng trong *Giáo trình chuyển soạn cho hợp xướng dành cho bậc đại học Sư phạm Âm nhạc*, viết: “Chuyên soạn/chuyển biên: Viết lại một phần cho một phương tiện (nhạc cụ, giọng hát, nhóm) mà khác với nó được viết ban đầu. Chuyển soạn đòi hỏi phải có kỹ năng, tránh bóp méo những phẩm chất cơ bản của một tác phẩm gốc”

1.2. Vài nét về đàn piano

Trong nhạc cụ phương Tây, đàn piano là một nhạc cụ điển tả được nhiều trạng thái tình cảm của con người.

Đàn piano ngày nay là sản phẩm cải tiến của rất nhiều thế hệ nghệ nhân chế tạo đàn, nó đạt tới sự hoàn chỉnh về cơ học, chỉ một động tác nhấn nhẹ ngón tay lên phím hay thực hiện kỹ thuật trémolo với tốc độ nhanh nhất và sắc thái nhẹ nhất cũng có âm thanh vang vọng.

Trên thị trường hiện nay, có 3 kiểu đàn: Đàn piano đứng (upright piano); đàn piano lớn (grand piano) và kiểu kết hợp giữa piano đứng (upright piano) và piano lớn (grand piano).

Hiện nay đàn piano bán trên thị trường, hầu hết là loại đàn được những nhà sản xuất kết hợp giữa đàn đứng và đàn lớn sản xuất. Loại đàn này có ưu điểm của cả hai loại đứng và đàn lớn: dây và hộp cộng

hường nằm ngang, kích cỡ nhỏ hơn đàn đứng nhưng chất lượng âm thanh tốt hơn đàn đứng.

1.3. Vai trò của việc học đàn piano với HS ở lứa tuổi tiểu học

1.3.1. Học đàn piano giúp HS rèn luyện tính kiên nhẫn, tập trung và tự tin

Để hoàn thiện và chơi một tiểu phẩm hay tác phẩm piano không hề đơn giản và phải trải qua nhiều quá trình. Đối với các em HS ở lứa tuổi tiểu học, sự tập trung và tính kiên nhẫn là bước đệm cho các cấp học tiếp theo ấy.

1.3.2. Góp phần giải trí, cải thiện trí nhớ

1.3.2.1. Giúp học sinh giải trí

Học âm nhạc nói chung và học đàn piano nói riêng có tác động rất tích cực tới học sinh. Chơi đàn đem lại cảm giác thư giãn, thông qua giai điệu của tiếng đàn, của âm nhạc, cảm xúc của các em hòa theo.

1.3.2.2. Góp phần giúp học sinh cải thiện trí nhớ

Khi vượt qua kiên thức và trình độ cơ bản, đạt tới trình độ khá thì những bản nhạc dài, khó nhớ là một thử thách với các em. Để chơi được một bản nhạc hay, các em phải sử dụng cả hai phần của bộ não, phải nhớ được nốt nhạc của cả tay phải và tay trái. Điều này giúp các HS cải thiện trí nhớ, linh hoạt với não bộ của mình.

1.4. Khái quát về Trường Tiểu học Trung Tự và thực trạng dạy học piano tại Câu lạc bộ Nhà trường

1.4.1. Khái quát về Trường Tiểu học Trung Tự

Lịch sử Trường Tiểu học Trung Tự chia làm 02 giai đoạn:

- Giai đoạn 1, từ năm 1975 đến năm 1999, trường có hai bậc học là tiểu học và trung học cơ sở.

- Giai đoạn 2 từ năm 2000 đến nay, Trường chia thành hai là Trường Tiểu học Trung Tự và Trường Trung học cơ sở Trung Tự.

1.4.2. Một số đặc điểm tâm sinh lý của học sinh

1.4.2.1. Đặc điểm cơ thể

Học sinh lứa tuổi tiểu học của Trường Trung Tự cũng có những đặc điểm về mặt cơ thể, nhận thức và tâm sinh lý như tất cả học sinh tiểu học ở nước ta. Đặc điểm về cơ thể của học sinh tiểu học có hệ xương còn nhiều mô sụn, xương sống, xương hông, xương chân, xương tay đang trong thời kỳ phát triển, nên dễ bị cong vẹo, gầy dập.

Chiều cao HS tiểu học trung bình mỗi năm tăng thêm 4 cm; trọng lượng cơ thể mỗi năm tăng khoảng 2kg. Nếu trẻ vào lớp 1

đúng 6 tuổi thì có chiều cao khoảng 106 cm (nam) 104 cm (nữ) cân nặng đạt 15,7 kg (nam) và 15,1 kg (nữ).

1.4.2.2. Đặc điểm về nhận thức

Các cơ quan cảm giác: thị giác, thính giác, khứu giác, vị giác, xúc giác đều phát triển và đang trong quá trình hoàn thiện.

1.4.2.3. Đặc điểm tâm lý

Ở lứa tuổi tiểu học, các em có cảm xúc, tình cảm khá phong phú, đa dạng và cơ bản là mang trạng thái tích cực. Lứa tuổi này bỡ ngỡ, lạ lẫm nhưng cũng nhanh chóng bắt nhịp làm quen với bạn mới, bạn cùng lớp. Trẻ tự hào vì được gia nhập Đội Thiếu nhi, hãnh diện vì được cha mẹ, thầy cô đánh giá cao hay giao cho những công việc cụ thể. Các em đã biết điều khiển tâm trạng của mình, thậm chí còn biết che giấu khi cần thiết.

1.4.3. Thực trạng dạy học piano

1.4.3.1. Nội dung chương trình

Dạy học đàn piano tại CLB piano Trường Tiểu học Trung Tự không có chương trình bài bản như trong học tập tại các trường đào tạo piano chuyên nghiệp. Chương trình dạy đàn piano tại CLB Nhà trường xây dựng nội dung học đàn piano gồm piano cơ bản và piano nâng cao theo khóa học. Một khóa học gồm 24 buổi (3 tháng đến 6 tháng) với nội dung cụ thể như sau:

Khóa 1, 2 (piano cơ bản cho HS lớp 1, 2):

Từ khóa thứ 3 trở đi (piano nâng cao cho học sinh lớp 1, 2):

Khóa 1, 2 (piano cơ bản cho HS lớp 3, 4, 5)

Từ khóa thứ 3 trở đi (piano nâng cao cho học sinh lớp 3, 4, 5):

1.4.3.2. Tài liệu dạy học

Trên thị trường đã có trên dưới 20 loại sách và giáo trình, ví dụ như: *Sách luyện ngón The Virtuoso Pianist (Hanon)*, *Suzuki Piano School*, *John Thompson's Easiest Piano Course*, *John Thompson Modern Course for Piano*, *Alfred's-Piano*, *Piano Adventures*, *Rocket Piano*, *Methodo Rose*, *Piano cho thiếu nhi tuyển tập 220 tiểu phẩm nổi tiếng* (4 phần),...

Tại CLB piano Trường Tiểu học Trung Tự, sau khi nghiên cứu về tài liệu, các cuốn sách và giáo trình trên thị trường và các giáo trình được sử dụng tại một số trung tâm dạy đàn piano ở Hà Nội hiện nay, giáo viên đã lựa chọn tài liệu để sử dụng cho Câu lạc bộ dạy học piano ở Trường như sau:

- Tài liệu cơ bản dành cho học sinh mới bắt đầu học là cuốn sách *John Thompson's Easiest Piano Course, Methode Rose*.

- Các bài học piano đề biểu diễn dành cho các em đã qua phần cơ bản thì Câu lạc bộ sử dụng bộ sách *Piano cho thiếu nhi tuyển tập 220 tiểu phẩm nổi tiếng* (4 phần) của tác giả Lê Dũng.

1.4.3.3. Thực trạng dạy học lý thuyết

Câu lạc bộ piano của Trường Tiểu học Trung Tự được thành lập từ năm 2015 để đáp ứng nhu cầu của phụ huynh và học sinh. Tại Câu lạc bộ, không có lớp học cá nhân mà chỉ có lớp tập thể, 10 HS/lớp. Thời gian học 4 buổi trong 1 tuần (thứ 2, thứ 3, thứ 5 và sáng thứ 7), mỗi tiết thời gian học là 60 phút. Thứ 2, thứ 3 và thứ 5, học 01 tiết /60 phút, thời gian học từ 17h – 18h. Sáng thứ 7 học 02 tiết/120 phút, bắt đầu từ 8h30 và kết thúc lúc 10h30. Tổng số HS học piano tại CLB có gần 40 em.

1.4.3.4. Thực trạng dạy học thực hành

Lứa tuổi từ 8 – 10 trong Câu lạc bộ piano của Trường Tiểu học Trung Tự có 18 HS, mỗi lớp dạy 9 HS. Giáo viên dạy đàn piano tại CLB đều thực hiện đúng quy trình dạy học, sử dụng các phương pháp dạy học truyền thống như thị phạm làm mẫu trước, HS thực hành theo với mục tiêu của từng bài học.

Thực trạng một tiết học đàn piano tại CLB được chúng tôi mô tả dưới đây:

Bước 1. Giáo viên ổn định lớp và yêu cầu học sinh mở sách có bài học luyện ngón.

Giáo viên cho HS luyện ngón tay phải và tay trái trên cơ sở bài luyện ngón cơ bản dưới đây:

3. Giáo viên yêu cầu 01 học sinh đánh đàn bài luyện ngón rồi nhận xét về ưu điểm, nhược điểm. Thời gian dạy học là 5 phút.

4. Giáo viên yêu cầu HS cả lớp mở bài hát *Múa cho mẹ* xem Nhạc và lời của Xuân Giao, Lê Dũng chuyển soạn cho đàn piano.

5. Giáo viên yêu cầu HS đánh lại bài luyện ngón và bài *Múa cho mẹ* xem. Thời gian dạy học là 7 phút.

6. Giáo viên nhận xét tiết học. Thời gian là 3 phút.

1.4.3.5. Ưu điểm và hạn chế trong dạy học đàn piano tại Câu lạc bộ

Ưu điểm

Cơ sở vật chất và trang thiết bị phục vụ học tập trên lớp tương đối đầy đủ. GV có phẩm chất đạo đức tốt, ý thức rõ về tầm quan trọng của môn học, đáp ứng được mục tiêu đào tạo. Phương pháp dạy học tuy không đổi mới, song GV nhiệt tình hướng dẫn, HS chăm chỉ học. Về cơ bản HS nắm được bài học trên lớp.

Hạn chế

HS thụ động trong học tập. Thời gian học hạn chế và không chủ động trong việc luyện tập vì còn có em chưa có đàn riêng. Thời gian học không đủ, HS chưa phân loại khả năng từng em, hình thành nhóm có sự tương đồng khả năng chưa có, nên nhiều HS còn mắc những lỗi cơ bản như ngón cái cong, cứng, cổ tay chưa mềm mại. Nốt trắng chưa ghi rõ số ngón quy định, chưa làm rõ phách mạnh, di chuyển ngón chưa lưu loát...

Trong quá trình dạy học của GV, chưa phát huy hết được các mặt mạnh của HS, chưa đổi mới phương pháp dạy học. Những bài tập luyện còn ít hấp dẫn, không phong phú với sự yêu thích của HS... Vì thế cần đổi mới nội dung chương trình và phương pháp dạy học để có chất lượng cao hơn.

Tiểu kết

Cùng với việc trình bày một số khái niệm, nội dung chương 1 của luận văn đã phản ánh thực trạng dạy học đàn piano tại CLB piano Trường Tiểu học Trung Tự.

Qua thực trạng dạy và học đàn piano tại CLB của Nhà trường có những ưu điểm và còn những hạn chế. Do đó, để nâng cao chất lượng dạy học, phải đổi mới nội dung chương trình, đổi mới hình thức tổ chức lớp học, đổi mới phương pháp dạy của giáo viên và học của học sinh.

Trong dạy học đàn piano tại CLB Trường Tiểu học Trung Tự hiện nay, vấn đề về tài liệu dạy học chưa biên soạn thành một hệ thống, chưa có nhiều những bài học không chỉ giải quyết về kỹ năng, mà còn căn cứ theo nhu cầu, theo nguyện vọng học tập của HS, đồng thời mang ý nghĩa giáo dục đạo đức, nhân cách, thẩm mỹ... Do đó, để góp phần xây dựng lại nội dung chương trình cho khoa học hơn thì chúng tôi có bổ sung về việc chuyển soạn một số ca khúc viết về Bác Hồ để đưa vào chương trình dạy học. Một mặt làm phong phú thêm nội dung bài học, một mặt góp phần vào việc giáo dục đạo đức, hoàn thiện nhân cách cho HS.

Chương 2 BIỆN PHÁP DẠY HỌC ĐÀN PIANO

2.1. Một số nguyên tắc trong dạy học piano

2.1.1. Kế thừa

Dạy học piano tại CLB piano Trường THPT vẫn theo các phương pháp dạy học truyền thống là:

- Thuyết trình (dùng lời)
- Trình bày tác phẩm.
- Thực hành luyện tập.
- Sử dụng giáo cụ trực quan.
- Sử dụng công nghệ thông tin.
- Kiểm tra, đánh giá.

Các phương pháp dạy học piano tại CLB piano, Trường TH Trung Tự đã, đang thực hiện nêu trên, chúng tôi sẽ kế thừa để đổi mới phương pháp dạy học piano tại CLB piano Nhà trường.

2.1.2. Sử dụng một số phương pháp dạy học tích cực

2.1.2.1. Phương pháp dạy học nêu vấn đề và giải quyết vấn đề

Quy trình phương pháp dạy học nêu vấn đề và giải quyết vấn đề gồm 4 bước:

- Bước 1. Phát hiện vấn đề
- Bước 2: Tìm cách giải quyết vấn đề
- Bước 3. Giải quyết vấn đề
- Bước 4. Phát triển vấn đề

2.1.2.2. Phương pháp dạy học hợp tác theo nhóm.

Phương pháp dạy học hợp tác theo nhóm là từng cá nhân được liên kết với nhau thành một nhóm nhỏ, cùng thực hiện một nội dung học tập trong khoảng thời gian giới hạn, mỗi nhóm tự lực hoàn thành các nhiệm vụ học tập trên cơ sở phân công và hợp tác làm việc. Sử dụng phương pháp dạy học hợp tác theo nhóm sẽ phát huy năng lực hợp tác. Đây là phương pháp quan trọng trong dạy học hiện đại, là xu thế giáo dục trên thế giới. Phương pháp dạy học hợp tác theo nhóm phát huy được tính tích cực, tính trách nhiệm, phát triển năng lực phối hợp giữa cá nhân và nhóm.

2.1.2.3. Phương pháp trực quan

Phương pháp trực quan trong dạy học là sử dụng những phương tiện trực quan, phương tiện kỹ thuật để dạy học. Phương pháp trực quan là cầu nối giữa dạy lý thuyết và dạy thực hành, nhằm phát huy tính tích cực, chủ động học tập của HS. Những phương tiện trực

quan, phương tiện kỹ thuật giúp HS dễ dàng tiếp nhận kiến thức, kỹ năng mới.

2.1.2.4. Kết hợp dạy lý thuyết và thực hành

Dạy học piano tuy chủ yếu là thực hành luyện tập, nhưng cần chỉ ra phương pháp luyện tập một cách khoa học, mang hiệu quả cao.

2.1.2.5. Sử dụng công nghệ thông tin

Sử dụng công nghệ thông tin không chỉ trong dạy học các lĩnh vực ngành nghề mang tính lý thuyết, mà rất có tác dụng trong dạy học các lĩnh vực, ngành nghề mang tính thực hành như dạy piano. Đây là xu thế phát triển tất yếu của phương pháp dạy học hiện đại.

2.1.2.6. Sử dụng phương pháp trò chơi

Sử dụng trò chơi trong dạy học đã có từ lâu, song trong các phương pháp dạy học nhạc cụ như piano với lứa tuổi thiếu nhi, hầu như chưa được sử dụng. Đây là vấn đề mới trong dạy học nhạc cụ nói chung, piano nói riêng.

. Nội dung trò chơi như sau:

Trò chơi 1. Lớp có 3 em hoặc 5 em, mỗi em có một đàn piano.

Trò chơi 2. Lớp có 3 em hoặc 5 em, mỗi em có một đàn piano..

2.1.2.7. Kiểm tra, đánh giá

Phương pháp kiểm tra, đánh giá là bắt buộc trong dạy học đàn piano tại CLB, giúp giáo viên nắm rõ chất lượng dạy học để kịp thời củng cố, khắc phục nhược điểm, phát huy ưu điểm, bổ sung kiến thức, kỹ năng... Sử dụng phương pháp kiểm tra, đánh giá được thực hành trình bày tác phẩm và kiểm tra vấn đáp lý thuyết một số vấn đề kỹ năng (cách sắp xếp ngón tay, thế tay trong luyện ngón, luyện gam, đánh hợp âm...).

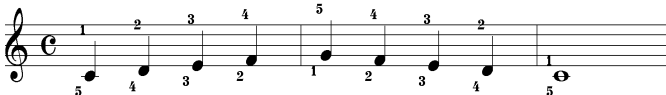
2.2. Rèn luyện một số kỹ năng trong dạy học piano

2.2.1. Luyện gam, luyện ngón

2.2.1.1. Luyện gam

Trước khi học luyện gam, GV yêu cầu HS nhớ kỹ các ký hiệu quy ước của năm ngón tay phải và năm ngón tay trái trong các bài luyện ngón tương ứng với các số 1, 2, 3, 4, 5. HS luyện chạy gam lúc đầu cần chia gam thành hai phần từ nốt 1 đến nốt 5 và từ nốt 4 đến nốt 7...

Ví dụ . Bài tập luyện gam của các ngón tay phải và tay trái trong gam C dur:

2.3. Bổ sung ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ được chuyển soạn cho piano vào chương trình dạy học

2.3.1. Tìm hiểu đặc điểm một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ chuyển soạn cho piano

Chúng tôi lựa chọn 3 ca khúc: *Em mơ gặp Bác Hồ* (Nhạc và lời: Xuân Giao), *Nhớ ơn Bác* (Nhạc và lời: Phan Huỳnh Điểu), *Bác Hồ - Người cho em tất cả* (Nhạc: Hoàng Long, Hoàng Lân, phỏng thơ: Phong Thu).

2.3.1.1. Lời ca và âm nhạc ca khúc *Em mơ gặp Bác Hồ*

Ca khúc *Em mơ gặp Bác Hồ* nội dung nói về tình cảm của thiếu nhi Việt Nam với Bác Hồ. Thông qua ý thơ về một giấc mơ được gặp Bác, các em thiếu nhi hình dung Bác như một ông tiên trong chuyện cổ tích, song lại rất gần gũi như một người Ông trong gia đình. Các em gửi trọn tấm lòng của cháu con tới Người ông muôn vàn tình cảm yêu mến, kính trọng.

- Nhịp điệu, tiết tấu

Ca khúc *Em mơ gặp Bác Hồ* viết ở nhịp 2/4, nhịp độ vừa phải. Âm hình tiết tấu chủ yếu gồm các nốt đơn đồng độ, xen kẽ nốt đơn chấm đôi và nốt kép. Đặc biệt trong bài có hai chùm 3 móc kép nối, luyện với nhau tạo sự mềm mại, uyển chuyển cho giai điệu.

- Cấu trúc

Ca khúc này được viết ở hình thức 1 đoạn đơn, gồm 3 câu cân phương, mỗi câu có nhịp lấy đà. Chúng tôi tạm gọi cấu trúc cả bài là A, dưới đây là sơ đồ bài hát:

2.3.1.2. Lời ca và âm nhạc ca khúc *Nhớ ơn Bác*

Nội dung lời ca ca khúc *Nhớ ơn Bác* thể hiện sự biết ơn Bác Hồ của lứa tuổi nhi đồng Việt Nam. Thông qua lời ca thể hiện sự biết ơn của các em nhi đồng nói riêng, là sự thể hiện của người dân Việt Nam nói chung, với công lao to lớn của Bác, đồng thời là công lao của Đảng. Nhờ có Bác, có Đảng đời các cháu nhi đồng được ấm no, chính là toàn thể gia đình được ấm no. Mỗi khi được vui múa hát, nhi đồng Việt Nam nhớ ơn Bác và hứa sẽ chăm ngoan học hành. Sự chăm ngoan của nhi đồng là những đóa hoa dâng lên Bác kính yêu.

- Nhịp điệu, tiết tấu

Ca khúc *Nhớ ơn Bác* viết ở nhịp 2/4, nhịp độ vừa phải. Âm hình tiết tấu chủ yếu gồm các nốt đen và nốt đơn. Nhịp điệu giản dị, không có đảo phách, nghịch phách rất phù hợp với lứa tuổi nhi đồng vừa hát vừa vỗ tay múa.

- Cấu trúc

Ca khúc này được viết ở hình thức 1 đoạn đơn gồm 03 câu, câu 2 phát triển từ câu 1, câu 3 giai điệu mô phỏng lại giai điệu câu 2, âm kết về đô (c) là chủ âm. dưới đây:

2.3.1.3. Lời ca và âm nhạc ca khúc *Bác Hồ - Người cho em tất cả*

Trên cơ sở của lời ca bài thơ *Bác Hồ - Người cho em tất cả*, hai tác giả Hoàng Long và Hoàng Lê đã phỏng theo bài thơ và phổ nhạc thành ca khúc cùng tên. Bài hát không chỉ được vang lên trong những mái trường, tác giả âm nhạc đã chấp cánh cho bài thơ bay cao, bay xa, thấm đẫm lòng biết ơn của thiếu niên Việt Nam với Bác Hồ kính yêu. Lời ca bài hát gợi tả hình ảnh thiên nhiên của quê hương với: ánh nắng ban mai rực rỡ, ánh trăng đêm lung linh, cây trái trĩu quả, đồng ruộng phì nhiêu...

2.3.2. Nguyên tắc, thủ pháp và thực hành chuyển soạn ca khúc thiếu nhi viết về *Bác Hồ cho piano*

2.3.2.1. Một số nguyên tắc và thủ pháp chuyển soạn

2.3.2.1.1. Một số nguyên tắc

- *Lựa chọn tác phẩm*

Lựa chọn tác phẩm là nguyên tắc đầu tiên của chuyển soạn một tác phẩm âm nhạc từ hình thức này sang hình thức khác như: từ ca khúc sang đàn piano hay từ ca khúc sang hợp xướng...

Việc lựa chọn ca khúc viết về bác Hồ phù hợp để chuyển soạn cho đàn piano thành các bài học, là một vấn đề quan trọng trong chuyển soạn. Chúng tôi xây dựng các tiêu chí lựa chọn ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ để chuyển soạn cho đàn piano:

- Ca khúc thiếu nhi, nội dung viết về Bác Hồ.

- Ca khúc phổ biến có giai điệu hay và quen thuộc với lứa tuổi thiếu nhi, phù hợp với khả năng và đem lại hiệu quả tốt trong việc dạy học đàn piano.

- Ca khúc có ít hoặc không có các nốt trường độ từ móc kép trở lên hay nốt đơn chấm đôi, tiết tấu chùm 3.

- Có cấu trúc mạch lạc, cân đối.

- Giai điệu ca khúc giản dị, câu nhạc không quá dài (trong khoảng 4 đến 6 nhịp) phù hợp cho việc chuyển soạn cho đàn piano.

2.3.2.1.2. Một số thủ pháp

Trên cơ sở một số các nguyên tắc chung cũng như tiêu chí lựa chọn ca khúc để chuyển soạn nêu trên, chuyển soạn theo các bước tiến hành:

1. Xác định giọng, điệu và chuyển giọng điệu.
2. Xác định nhịp điệu, tiết tấu
3. Xác định tính chất âm nhạc, lối tiến hành, phát triển giai điệu.
4. Sử dụng một số thủ pháp.

Khi tiến hành xong các bước xác định nêu trên, sẽ sử dụng một số thủ pháp như:

- Thủ pháp nhắc lại
- Thủ pháp tương phản
- Thủ pháp phát triển

2.3.3. Chuyển soạn ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ cho đàn piano

Ca khúc của các nhạc sĩ Việt Nam nói chung, ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ nói riêng thường chỉ được viết giai điệu và lời ca, không có phần đệm piano và hợp âm.

Trên cơ sở của vòng hòa thanh của giọng trưởng và giọng thứ dưới đây, chúng tôi thực hiện việc đặt hòa thanh cho một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ: Ví dụ ca khúc ở giọng G dur, các hợp âm ba chính là: G(bậc I); C(bậc IV); D7(bậc V7). Các hợp âm ba phụ là: am (bậc II); bm (bậc III); em (bậc VI); F#dim7 (bậc 7)...

Một số vòng hòa âm của giọng trưởng, lấy ví dụ là giọng đô trưởng:

- C - F - G7 - C
- C - Am - Dm - F - G7 - Em - Am - Dm - G7 - C
- C - Em - Am - F - Dm - C - Am - Em - Fm - G7 - C
- C - G7 - E7 - Am - F - G7 - C - A7 - Dm - G7 - C
- C - A7 - Dm - G7 - E7 - Am F - D7 - G7 - C

Khi cần chuyển giọng từ đô trưởng sang một giọng trưởng khác, chỉ cần dịch giọng theo giọng cần dịch.

Một số vòng hòa âm của giọng thứ, lấy ví dụ là giọng la thứ (Am):

- Am - Dm - Em - Am
- Am - Dm - E7 - Am
- Am - Dm - G - C - F - Bdim - E7 - Am
- Am - Bdim - C - A7 - Dm - G7 - C - B7 - E7 - Am
- Am - B7 - E - F - G7 - C - C#dim - Dm - D#dim - E7 - Am

2.3.3.1. Chuyển soạn ca khúc Em mơ gặp Bác Hồ

Qua việc tìm hiểu nội dung lời ca và đặc điểm âm nhạc của ca khúc *Em mơ gặp Bác Hồ*, chúng tôi tiến hành một số bước chuyển soạn.

Dưới đây là ca khúc *Em mơ gặp Bác Hồ* (trích) chuyển soạn cho đàn piano (xem bài chuyển soạn ở Phụ lục 1).

EM MƠ GẶP BÁC HỒ (trích)

Nhạc và lời: Xuân Giao

Chuyển soạn piano: Nguyễn Thị Phương

2.3.3.2. Chuyển soạn ca khúc Nhớ ơn Bác

Như đã nêu ở trên, ca khúc *Nhớ ơn Bác* của nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu có điệu giống điệu Huỳnh trong âm nhạc cổ truyền Việt Nam, tính chất gần với điệu thức trường. Theo bản phổ, ca khúc này viết ở giọng C dur nên chúng tôi giữ nguyên giọng và sử dụng công năng hòa thanh cơ bản của giọng C dur để chuyển soạn cho đàn piano.

Dưới đây là đoạn trích ca khúc *Nhớ ơn Bác* được chuyển soạn cho piano:

NHỚ ƠN BÁC (trích)

Nhạc và lời: Phan Huỳnh Điểu

Chuyển soạn piano: Nguyễn Thị Phương

2.3.3.3. Chuyển soạn ca khúc *Bác Hồ - Người cho em tất cả*

Ca khúc *Bác Hồ - Người cho em tất cả* viết ở giọng C dur, nhưng từ nhịp 21 đến hết bài ly điệu sang G dur. Từ nhịp đầu bài đến nhịp 20, chúng tôi sử dụng công năng hòa thanh giọng C dur.

Từ nhịp 21 đến kết, chúng tôi sử dụng công năng hòa thanh giọng G dur.

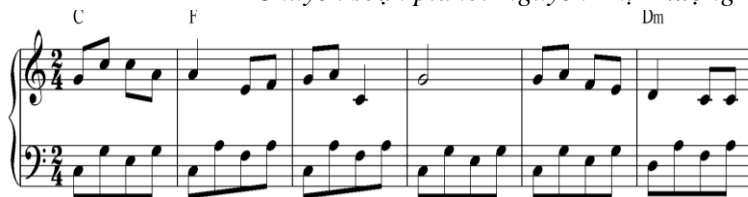
Dưới đây là ca khúc *Bác Hồ - Người cho em tất cả* (trích) được chuyển soạn cho piano:

BÁC HỒ - NGƯỜI CHO EM TẤT CẢ (trích)

Nhạc: Hoàng Long – Hoàng Lân

Lời: Phong thơ Phong Thu

Chuyển soạn piano: Nguyễn Thị Phương

2.4. Ứng dụng ca khúc viết về Bác Hồ được chuyển soạn cho piano trong đổi mới dạy học

2.4.1. Các bước tiến hành dạy học

Phòng học piano của CLB có diện tích khoảng 20m², sử dụng 03 đàn piano. Khi tiến hành dạy học chúng tôi bố trí 03 HS ngồi học mỗi em một đàn. Phương tiện trực quan sử dụng máy tính, máy chiếu, màn hình...

Bước 1. Luyện gam, luyện ngón

Bước 2. Phân tích tác phẩm.

Bước 3. Thị phạm mẫu.

Bước 4. Thực hành dạy.

Bước 5. Luyện tập toàn bài

Bước 6. Đánh giá tiết học.

2.4.2. Bổ sung tài liệu dạy học piano

Trong tài liệu dạy học piano tại CLB của Nhà trường tuy đã có một số, song chưa phong phú, đa dạng. Một số sách dạy học piano

mang tính mẫu mực, từ bắt đầu cho tới khá thuần thục của một số nhạc sĩ quốc tế chưa có. Do đó cần bổ sung những bài tập mang tính cơ bản về luyện ngón, luyện gam trong một số sách của các tác giả nước ngoài đã được dịch, xuất bản trong nước và của các tác giả Việt Nam biên soạn, dùng làm tài liệu học tập chính thức hoặc tham khảo trong dạy học piano như:

- Charles-Louis Hanon C.L Hanon (1957), *The Virtuoso Pianist Sixty Exercises (Sáu mươi bài tập của nghệ sĩ dương cầm Virtuoso)*, Nxb Harvard University Press [49].

- Czerny (2000), *Ecole de la velocite, Op.299*, Nxb Văn nghệ, TP.Hồ Chí Minh [51].

- Czerny (2000), *Exercices & Etudes four piano, Op.599*, Nxb Văn nghệ, TP.Hồ Chí Minh [52].

- C.L Hanon (1957), *The Virtuoso Pianist Sixty Exercises*, Nxb Carl Fischer, Inc Boston Harvard Dictionary of Music (1963), Nxb Harvard University Press [50].

2.5. Thực nghiệm sư phạm

2.5.1. Mục đích thực nghiệm

Đánh giá việc đề xuất bổ sung một số ca khúc viết về Bác Hồ được chuyển soạn cho piano, và ứng dụng những bài chuyển soạn này trong đổi mới phương pháp dạy học piano cho HS 8 – 10 tuổi, tại CLB piano, Trường TH Trung Tự.

2.5.2. Đối tượng thực nghiệm

Nhóm thực nghiệm gồm 03 HS đang học năm thứ hai tại CLB piano, Trường TH Trung Tự.

Nhóm đối chứng gồm 03 HS tham dự tiết dạy học.

2.5.3. Nội dung thực nghiệm

1. Sử dụng ca khúc *Nhớ ơn Bác*, sáng tác của nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu, được tác giả luận văn chuyển soạn cho đàn piano vào dạy thực nghiệm cho 05 HS lứa tuổi từ 8 – 10, học năm thứ hai tại CLB piano, Trường TH Trung Tự theo đề xuất đổi mới phương pháp dạy học.

Giáo viên thực nghiệm: Nguyễn Thị Phượng.

2. Dạy học ca khúc ... do Lê Dũng chuyển soạn cho đàn piano vào tiết dạy đối chứng gồm 10 HS lứa tuổi từ 8 – 10, học năm thứ hai tại CLB piano, Trường TH Trung Tự..

Giáo viên dạy: Nguyễn Thị Phương.

2.5.4. Thời gian thực nghiệm

Các tiết dạy học thực nghiệm từ 17 giờ 30 đến 18 giờ 30 các ngày 23/04/2020 và 24/04/2020, tại phòng học piano CLB piano, Trường TH Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.

2.5.5. Tiến hành thực nghiệm

2.5.5.1. Dạy thực nghiệm

Phương tiện dạy học thực nghiệm:

- Phòng học được trang bị đàn piano. Số lượng HS là 5 em, mỗi em có 01 đàn để học. Tham dự học có 10 em ở nhóm đối chứng đến quan sát, theo dõi.

- Màn hình, loa, máy tính, máy chiếu...

Quy trình các bước dạy thực nghiệm:

Bước 1. Sau khi ổn định lớp.

Bước 2. Phân tích tác phẩm.

Bước 3. GV đánh mẫu trên đàn piano ca khúc *Nhớ ơn Bác* được chuyển soạn cho piano 02 lần và trình chiếu chi tiết thể tay, từng ngón tay phải, tay trái trên màn hình 02 lần, HS quan sát.

Bước 4. GV hướng dẫn HS luyện đánh đàn câu nhạc a bằng tay phải trước 3 lần, rồi tập câu nhạc a bằng tay trái 3 lần, tập ghép hai tay câu a 3 lần. Sau đó GV hướng dẫn HS luyện các câu tiếp theo, vẫn luyện ngón tay phải trước rồi luyện ngón tay trái, ghép hai tay cho đến kết bài. GV quan sát HS luyện tập và đi đến sửa lỗi cho từng HS.

Bước 5. GV hướng dẫn HS đánh cả bài và xử lý sắc thái từng câu trong bài.

Bước 6. GV nhận xét tiết học, nêu ưu nhược điểm của từng HS và hướng dẫn nên phát huy những ưu điểm gì, hạn chế nhược điểm nào.

2.5.5.1. Dạy đối chứng

Phương tiện dạy học thực nghiệm:

- Phòng học được trang bị đàn piano. Số lượng HS là 10 em, mỗi em có 01 đàn để học. Tham dự học có 05 em ở nhóm thực nghiệm đến quan sát, theo dõi.

Quy trình các bước dạy:

1. Giáo viên ổn định lớp rồi đánh mẫu bài luyện ghép hai tay chạy gam C dur

3. Giáo viên yêu cầu 02 học sinh đánh đàn bài luyện ngón rồi nhận xét về ưu điểm, nhược điểm, cả lớp lắng nghe và tự rút kinh nghiệm. Thời gian dạy học khoảng 7 phút.

4. Giáo viên yêu cầu HS cả lớp mở bài hát *Cho tôi đi làm mưa với*, nhạc và lời Hoàng Hà, do Lê Dũng chuyển soạn cho piano:

5. Giáo viên yêu cầu HS cả lớp đánh lại bài luyện ngón và bài *Cho tôi đi làm mưa với*. Thời gian khoảng 10 phút.

6. Giáo viên nhận xét tiết học. Thời gian là 3 phút.

2.5.6. Kết quả thực nghiệm

Sau tiết thực nghiệm sư phạm dạy học piano cho 03 HS và tiết dạy học đối chứng cho 10 HS, chúng tôi gửi Phiếu Trung câu ý kiến tới các em tham gia thực nghiệm và các em tham gia tiết học đối chứng một số câu.

Tiểu kết

Từ thực tế dạy học piano cho HS 8 – 10 tuổi tại CLB piano Trường TH Trung Tự, chúng tôi thấy nội dung chương trình chưa được phong phú. Học sinh lứa tuổi thiếu nhi Việt Nam nói chung, lứa tuổi từ 8 – 10 ở Trường TH Trung Tự nói riêng, rất yêu thích các ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ. Để góp phần làm phong phú hơn các bài học trong chương trình, đồng thời đáp ứng nhu cầu yêu thích các ca khúc thiếu nhi của HS, chúng tôi bổ sung một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ và chuyển soạn ca khúc này cho piano thành những bài dạy học piano. Trong chuyển soạn các ca khúc viết về Bác Hồ, nếu giữ nguyên giai điệu sẽ rất phù hợp với đối tượng là HS học piano tại CLB piano, Trường TH Trung Tự.

KẾT LUẬN

Trong chương trình giáo dục các bậc học phổ thông hiện nay, cũng như chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện của Bộ Giáo dục & Đào tạo, đều có môn học giáo dục nghệ thuật. Âm nhạc cùng với Mỹ thuật nằm trong chương trình giáo dục nghệ thuật. Điều đó cho thấy âm nhạc là một môn học ngày càng có vị trí quan trọng trong giáo dục phổ thông. Âm nhạc góp phần vào giáo dục đạo đức, giáo dục thẩm mỹ, hoàn thiện nhân cách, hướng học sinh tới các giá trị chân – thiện – mỹ. Thông qua tác phẩm âm nhạc có giá trị, sẽ giúp học sinh sống cao thượng, giàu lòng nhân ái, có trách nhiệm, với xã hội, với dân tộc. Các bậc phụ huynh luôn mong muốn con em mình được phát triển toàn diện nên trong các môn học, phụ huynh chú trọng đến những môn học năng khiếu tại nhà trường và tại các câu lạc bộ với nhiều bộ môn như: hát, múa, piano, vẽ... Trong đó, học đàn piano là bộ môn được nhiều bậc phụ huynh lựa chọn. Học đàn piano không chỉ giúp cho các em phát triển về thể chất mà còn rèn luyện cho các em phát triển trí tuệ, khả năng tư duy, sự tập trung, khéo léo và mang tính giải trí lành mạnh, giúp các em thể hiện được tình cảm của bản thân.

Hiện nay tại Hà Nội, các trung tâm đào tạo về năng khiếu như âm nhạc, hội họa mở ra ngày càng nhiều, mỗi trung tâm là một môi trường tốt để đào tạo học sinh phát triển năng khiếu trong khả năng của mình. Đáp ứng nhu cầu, nguyện vọng của HS và phụ huynh, Trường Tiểu học Trung Tự, đã thành lập Câu lạc bộ đàn piano.

Trong những năm qua, các lớp học piano tại Câu lạc bộ piano của Nhà Trường đã thu hút được khá đông học sinh tham gia, đặc biệt là các em học sinh lứa tuổi từ 8 - 10. Các lớp học piano đã đạt được kết quả khả quan, học sinh nắm vững hơn các kiến thức lý thuyết âm nhạc và bước đầu có kỹ năng diễn tấu một số tác phẩm viết cho đàn piano.

Tại Câu lạc bộ piano của Nhà trường, các bài dạy piano dành cho lứa tuổi từ 8-10 thường lấy ở trong cuốn *Piano cho thiếu nhi - Tuyển tập 220 tiểu phẩm nổi tiếng* và một số bài được chuyển soạn từ ca khúc thiếu nhi nước ngoài. Trong quá trình tham gia dạy piano tại Nhà trường, tôi nhận thấy cần bổ sung một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ chuyên soạn cho piano trong dạy học tại Câu lạc bộ piano của Nhà trường. Một số ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ không những có giá trị nghệ thuật, mà còn có ý nghĩa giáo dục rất tốt tới tâm hồn, nhân cách HS và rất quen thuộc với lứa tuổi thiếu nhi.

Chuyên soạn ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ cho đàn piano giúp HS có thêm các bài học mới, phù hợp và yêu thích. Các bài chuyên soạn cho piano từ ca khúc thiếu nhi viết về Bác Hồ không chỉ là những bài học rèn luyện kỹ năng mà còn góp phần vào việc giáo dục đạo đức truyền thống cao cả của dân tộc.

Thực trạng dạy học đàn piano tại CLB của Nhà trường có những ưu điểm, đồng thời còn một số hạn chế. Để góp phần nâng cao chất lượng dạy học, cần đổi mới nội dung chương trình, hình thức tổ chức lớp học, phương pháp dạy và bổ sung tài liệu.

Chuyên soạn một số ca khúc viết về Bác Hồ cho đàn piano và sử dụng các bài chuyên soạn này là tài liệu, là những bài học với việc đổi mới phương pháp dạy học piano cho HS lứa tuổi 8 – 10, tại CLB piano, Trường TH Trung Tự mang tính thực tiễn. Ứng dụng các ca khúc viết về Bác Hồ được chuyên soạn cho piano trong đổi mới phương pháp dạy học vừa kế thừa phương pháp truyền thống, vừa theo hướng sử dụng công nghệ thông tin, phát huy tính tích cực sẽ nâng cao được chất lượng dạy học.

Qua thực nghiệm sư phạm, bước đầu đã phản ánh tính khả thi những nghiên cứu luận văn đề xuất. Trong thời gian tới, từ kết quả bước đầu, chúng tôi tiếp tục nghiên cứu và sẽ áp dụng những kết quả nghiên cứu trong luận văn vào thực tiễn dạy học cho HS lứa tuổi từ 8 – 10, tại CLB piano, Trường TH Trung Tự, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội.